

SZENT ATANÁZ GÖR. KAT. HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA

INSTITUTUM SANCTO ATHANASIO NOMINATUM

ATHANASIANA

58

Nyíregyháza
2025

ATHANASIANA
a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola folyóirata

Főszerkesztő:
Véghseő Tamás

A szerkesztőbizottság tagjai:
Dobos András, Görföl Tibor, Garai Péter, Odrobina László, Szilágyi Barnabás,
Németh István, Földvári Katalin, Szegvári Zoltán

A folyóirat Tudományos Tanácsadó Testületének tagjai:
S.E.R. Dr. Orosz Atanáz, megyéspüspök, Miskolci Egyházmegye
S.E.R. Dr. Martos Balázs Levente, segédpüspök, rektor, Központi Papnevelő Intézet,
Prof. Baán István, professor emeritus, Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola
Prof. Dolhai Lajos, rektor, Egri Hittudományi Főiskola
Prof. Kustár Zoltán, tanszékvezető egyetemi tanár, Debreceni Református Hittudományi
Egyetem, Őszötvetségi Tanszék
Prof. Thomas Mark Németh, tanszékvezető egyetemi tanár, Bécsi Egyetem, Teológiai Kar,
Történeti Teológiai Intézet
Prof. Puskás Attila, tanszékvezető egyetemi tanár, Pázmány Péter Katolikus Egyetem,
Hittudományi Kar
Prof. Em. Szentmártoni Mihály SJ, professor emeritus, Pontificia Università Gregoriana
Prof. Várnai Jakab, tudományos munkatárs, Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola

A szerkesztőség címe:
Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola
H 4400 Nyíregyháza
Bethlen G. u. 13–19.
Tel./Fax: +36/42/597-600
www.szentatanaz.hu/ / athanasiana.kiadvanyok@szentatanaz.hu

Postacím:
H-4401 Nyíregyháza, Pf. 303.

Felelős kiadó:
Galambvári Péter mb. rektor

© Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, 2025

ISSN 1219-9915

Megrendelhető a fenti címek bármelyikén
Az egyes számok ára: 1.000 Ft

Szabó Péter: Fejezetek a magyar görögkatolikus jogtörténetből. Jogforrások, kormányzati berendezkedés, rítustagság (1771–1972), Nyíregyháza 2023, 252 o.

Szabó Péter egyetemi tanár, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Kánonjogi Posztgraduális Intézet elnökének legújabb könyve igazi hiánypótló mű a magyar görögkatolikus kánonjogi szakirodalomban. A *Fejezetek a magyar görögkatolikus jogtörténetből* című munka a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola Lendület program keretében jelent meg 2023-ban, és a magyar görögkatolikus egyház jogtörténeti vonásainak feltérképezésére törekedett.

A szerző szakterülete, a keleti katolikus kánonjogon belül, többek között az alkotmányjog, a rítus fogalom, a sajátjogú egyházak egyházkormányzati berendezkedése. E témában Szabó Péter professzor úr számos nemzetközi folyóiratban megjelent publikáció szerzője, a kérdés elismert kutatója. A mű 200 év történetét dolgozza föl kánonjogi szempontból, ami óhatatlanul eltér egy történész megközelítésétől. Jelzett időszak szinte magától adódóan három jól elkülönülő részre tagolódik, ami a könyv három fejezetét is adja.

Az első fejezet (pp. 15–94.) még a „trentói korszak” részét képezi (1771–1870/1917). A második fejezet (pp. 95–173.) a modern egyházi kodifikáció kibontakozását öleli fel (1917–1958), míg a harmadik (pp. 175–219.) a II. Vatikáni Zsinat révén induló megújulási időszak kezdete (1959–1972). E három korszak mindegyikét az alábbi azonos alfejezetek szerint tárgyalja a szerző: (1) történeti-egyháztani háttérkép; (2) fontosabb forrástörténeti adatok; (3) válogatott intézménytörténeti témakörök áttekintése: a kormányzati berendezkedés adott időszakra jellemző vonásai, intézményei, hiányosságai, valamint a rítusközi kapcsolatok és a rítusszabályozás fejlődése. Az egyházfegyelem jobb megértése érdekében minden egyes fejezet rövid egyháztani bevezetővel kezdődik. A mű felépítése világos, szerkezete didaktikai szempontból is kiváló.

A fentebb jelzett témakörök bemutatása az egyes alfejezeteknél két lépésben történik. Először bőséges és további kutatásokat is lehetővé tevő szakirodalmi adatok révén igyekszik vázolni egy-egy kérdés tudományos állását. Ezt követi az adott téma tárgyalása, az ismeretek világos és rend-

szerezett bemutatása, elismert régi kézikönyvek alapján. Külön értékét adja a műnek, hogy szűkebb témaköröket érintve, a Lendület program során feltárt források feldolgozása révén új tudományos eredmények megfogalmazására is sor kerül. A forrásfeltáró tevékenységnek három helyszíne volt: a Pápai Törvényszövegek Tanácsa levéltára és könyvtára, a Keleti Egyházak Dikasztériumának archívuma és a Hajdúdorogi Metropólia debreceni levéltára.

A szerző nem hallgatja el a magyar görögkatolikus közösség többszörösen hátrányos történelmi sorsát, melynek egyik okozója egyházunk legutóbbi időkig fennálló idegen rítusú joghatósági függése, ugyanakkor reméli, hogy mai egyházi helyzetünk e sajátos alávetettség fejlődésünkre gyakorolt negatív hatásának feltérképezése és tudatosítása révén érthetőbbé válik.

Szabó Péter kánonjogász legújabb könyve figyelemre méltóan gazdagítja a szakirodalmat, és útmutatóként szolgálhat a Magyarországi Sajatjogú Metropolitai Egyház további fejlődéséhez.

Galambvári Péter